



Gro Jessen og Finn Alsos, med redaksjonen i tidsskriftet *Kunsthåndverk* på togtur ca. 1985. Foto: privat

FINN ERIK ALSOS' MINNEPRIS

Tekst av Nina Malterud

Keramikeren Finn Alsos, som døde 69 år gammel i 2015, testamenterte deler av sitt bo til Norske Kunsthåndverkere (NK) og overlot til NKs styre å bestemme hvordan avkastningen skulle brukes. Det er første gang NK mottar en slik personlig gave. Finn Erik Alsos' minnepris supplerer Kunsthåndverkprisen fra Bildende Kunstneres Hjelpesfond og NKs debutantpris som begge deles ut under Årsutstillingen.

Om man søker på nettet etter Finn, er det lite å hente om ham, ikke en gang en CV. Vi var venner og kolleger siden studietiden, i nærmere førti år, og denne teksten handler om Finns faglige liv slik jeg så det.

Finns historie om hvordan han kom til å bli kunstner, er slik: Født og oppvokst i Nord-Norge hadde han tenkt å bli telegrafist. Så kom han tilfeldigvis forbi Statens håndverks- og kunstindustriskole i Ullevålsveien i Oslo, hvor det var åpent hus. Finn gikk inn. Det førte til at han søkte på keramikklinja – og ble tatt opp. Dette var i 1970. Han kom til en kunstutdanning preget av tradisjon og hierarki, og av klassiske europeiske forbilder når det gjaldt maleri, skulptur og tegning – i et ressurssterkt og generøst utdanningsmiljø. Med sin lune og lure stil gikk ikke Finn til frontalangrep på verdier som han opplevde som fremmed, men introduserte stillferdig andre innfallsvinkler og andre verdensbilder. Sammen var vi del av et aktivt studentmiljø som på syttitallsvis kritiserte det meste. Vi ville ha mer leire og mer praksis, og hang i verkstedet fra morgen til kveld, når vi ikke deltok i politiske demonstrasjoner.

Finn kjøpte et lite hus på Engøya utenfor Henningsvær i 1974, og inviterte medstudenter dit samme sommer for å gjøre sitt diplomarbeid, som

skulle leveres i september. Ideen vekket motstand hos ledelsen ved SHKS, men for oss som ville reise, var friksjonen bare stimulerende. Spesialiserte og praktiske arbeidsforhold ved skolens keramikkerverksted ble for noen måneder entusiastisk erstattet med minimal arbeidsplass, utendørs ovnsbygging, materialfrakt med robåt og soving på felles loft. Engasjementet og eierskapet var maksimalt. Året etter dro en ny gruppe nordover på samme måte. Finn lånte raust ut huset sitt. Siden den gang hadde Finn vinterverksted i Oslo og sommerverksted på Engøya.

Finn og jeg ble spurt om å stille til styret i Norske Kunsthåndverkere i 1975 – foreningen som det året skiftet navn fra Norske Brukskunstnere og etablerte seg som fagforening. Kunstneraksjon -74 var godt i gang, og NK var med. Vi var helt ferske, men ble tatt inn blant de mer erfarne og opplevde at vi fikk delta i noe viktig. Mange av Kunstneraksjonens krav ble i løpet av noen år anerkjent, med garantert minsteinntekt som det mest kontroversielle punktet, også innad i foreningen. Finn var en viktig stemme i et fagmiljø som ville stille alle spørsmål på nytt og utvide kunstbegrepet, og frydet seg ved å konfrontere rådende maktposisjoner. Han fikk et særlig ansvar for å følge opp NKs konflikt med Landsforeningen Norsk Brukskunst (LNB) om hvem som skulle representere kunsthåndverkerne i ulike sammenhenger. Dette endte med at NK trakk seg ut av LNB i 1978.

En følge av aktiviteten i NK var etableringen av tidsskriftet *Kunsthåndverk* i 1979–80, hvor også Finn var intenst med i redaksjonen. Vi snakket fag på møter og på reiser, dag og natt, og fikk stor energi av å være med på å definere det nyetablerte fagområdet. Det samme gjaldt i Verkstedutsalget

i Gabelsgate (1975–90), hvor selvråderett og eget ansvar i formidlingsarbeidet var drivkraften.

Finn sitt kunstneriske arbeid kom til å rette seg hovedsakelig mot utsmykninger. Han har stått for en rekke større arbeider integrert i offentlige rom, mange av disse i Nord-Norge: skoler, helseinstitusjoner, militære anlegg med mer. Keramiske fliser og figurer var hans foretrukne format, gjerne kombinert med materialer som tre og metall. Han valgte tidlig å holde seg til en fast størrelse på flisen gjennom alle oppdrag, og lage langt flere enn det som skulle med, slik at han kunne gjenbruke fliser som ble til overs, i et annet verk. Flisene skulle mures inn, og Finn hadde lært seg murerhåndverket så han kunne gjøre en rekke kunstneriske valg underveis, bytte om og improvisere direkte på stedet. Han var ikke ute etter det perfekte rom, han likte å arbeide seg inn i det rommet han ble tilbudt, og bygget sitt arbeid rundt både radiatorer og gelendere. Lange monteringsperioder ble også i stor grad brukt til formidling til brukerne som vanket rundt ham og lurte på hva dette var – og hva kunst var.

Finn var den langsomme fortellingens mester, både i dagliglivet og i kunsten, med detaljer og overdrivelser og nøye kalkulert dramaturgi. Han fremhevet selv to områder som sin inngang til det kunstneriske: folkekunst fra hele verden, utenfor den vestlige kunstverdens verdisystem, og muntlige fortellertradisjoner, ikke minst fra nordnorsk kystkultur. Alle Finns arbeider forteller – men vi vet ikke akkurat om hva. Med kaffekannen, høna, fiolinen og andre figurer laget han nærmest et eget alfabet av motiver, som vandret på tvers av de ulike utsmykkingene hans.

Venner av Finn var kjent med at han ville tilgodese ideelle organisasjoner i testamentet, men vi hadde ikke gjetten at en av disse var NK. Jeg ser gaven som et uttrykk for hans lange tilhørighet som kunsthåndverker og hans tro på organisering og fellesskap. Kanskje var det også en konkret takk for den garanterte minsteinntekten, som han hadde hatt siden 1979, og en rekke utsmykkingsoppdrag. Disse ordningene var resultat av NKs arbeid på 70-tallet, som han selv hadde bidratt til, og som laget et rom hvor han kunne arbeide som kunstner.

Deler av denne teksten bygger på Alsos' nekrolog fra 2015, skrevet i samarbeid med Gunnar Brunborg og Beth Wyller, publisert i *Aftenposten*.

Finn Erik Alsos' minnepris deles ut for første gang i år, ved åpningen av Årsutstillingen 2018. 100 000 kr skal, slik er det formulert i prisens formål, gå til kunstneren bak «et verk i utstillingen som markerer en særlig nyskapende og kvalitetsmessig sterk utvikling i vedkommendes virke eller i fagfeltet for øvrig».

Fra utsmykking av Veterinærhøgskolen, detaljer.
Foto: KORO

